

Mobiliteitsbrief

voor een duurzaam lokaal mobiliteitsbeleid

Vlaanderen
is mobiliteit &
openbare werken

nr 202 · oktober 2019

verschijnt maandelijks behalve in juli en augustus
P 309279 Afgiftekantoor Gent

Vervoer op maat

Met het vervoer op maat krijgt de onderste vervoerslaag van basisbereikbaarheid vorm. De vervoerregioraden beslissen welke vervoerssystemen ze daarvoor wensen met de hulp van een leidraad en een menukaart.

Vervoer op maat is een bijzondere pijler binnen basisbereikbaarheid. “Het is er voor iedereen die door tijdstip, locatie of doelgroep geen gebruik kan maken van andere vervoersnetten en het kan verschillende vormen aannemen”, zegt projectmanager Odette Buntinx.

‘De vervoerregioraad zit aan het stuur voor vervoer op maat’

interview

“Vervoer op maat maakt deel uit van basisbereikbaarheid, de nieuwe visie op mobiliteit in Vlaanderen. Het nieuwe openbaarvervoersnet bestaat daarvoor uit vier lagen die elkaar aanvullen: treinnet, kernnet, aanvullend net en vervoer op maat. Het vervoer op maat beantwoordt de mobiliteitsvragen van personen die omwille van doelgroep, tijdstip of locatie geen toegang hebben tot de drie andere openbaarvervoerslagen. Vervoer op maat kan diverse vormen aannemen: vervoer van halte tot halte, vervoer van stoep tot stoep of zelfs van gang tot gang voor mensen die wat meer begeleiding nodig hebben. Ook de deelsystemen zoals deelfietsen en deelsteps vallen onder het vervoer op maat. Sommige vervoersvormen zijn vrij toegankelijk, voor andere moet je reserveren of een erkenning aanvragen. Waar mogelijk worden verplaatsingen gecombineerd om het vervoer zo efficiënt mogelijk te organiseren. Voor deelsystemen is dit laatste niet het geval.”

Hoe zal vervoer op maat tot stand komen?

“Drie partners zorgen samen voor vervoer op maat: de vervoerregio's, de mobiliteitscentrale en het Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW). De vervoerregio's zetten de eerste stap. Zij kiezen voor hun regio welk vervoeraanbod en welke deelsystemen ze voor het vervoer op maat willen. Die keuzes leggen

ze vast in hun regionaal mobiliteitsplan. De vervoerregio's bepalen ook zelf het budget, het tariefbeleid en de tarieven. De mobiliteitscentrale neemt de praktische organisatie van het vervoer op maat op zich, van planning en informatie tot reservering en opvolging. Het Departement MOW beheert de contracten met de mobiliteitscentrale én de specifieke vervoerders. Daarnaast bewaakt het Departement MOW het budget en beheert de toegang voor doelgroepreizigers.”

De vervoerregio's moeten dus zelf geen contracten onderhandelen met de vervoerders?

“Dat klopt. Zij moeten hun wensen vastleggen in hun regionaal mobiliteitsplan, rekening houdend met het in de regio afgesproken budget voor vervoer op maat. Al die puzzelstukjes komen terecht bij de mobiliteitscentrale en het Departement MOW. Zij onderzoeken samen hoe de puzzel het best gelegd wordt en hoe de beste prijzen bedongen kunnen worden bij potentiële vervoerders. Daarbij kijken ze natuurlijk ook over de grenzen van de vervoerregio's heen.”

Welke rol speelt de Vlaamse Regering?

“De Vlaamse Regering heeft dankzij het decreet de mogelijkheid om minimumeisen voor het vervoer op maat voor alle vervoerregio's op te

Odette Buntinx, projectmanager 'Vormgeven vervoer op maat': “Met de menukaart kunnen we de kennis en kunde van de mobiliteitscentrale laten aansluiten bij de plannen van de vervoerregio's.”

leggen. De vervoerregio zal daar rekening mee moeten houden. De Vlaamse Regering heeft bij de opstart ook bepaald welke doelgroepen zeker meegenomen moeten worden in het systeem van het vervoer op maat, namelijk de reizigers die momenteel vervoerd worden door de MAV's (mobiliteitscentrale aangepast vervoer) en DAV's (dienst aangepast vervoer).”

Hoe kunnen de vervoerregioraden hun wishlist het best samenstellen?

“Omdat de vervoerplannen en de mobiliteitscentrale nog volop in ontwikkeling zijn, hebben we een menukaart gemaakt van de systemen die de centrale moet kunnen beheren. Die kan gebruikt worden als leidraad en biedt een prima houvast om de kennis en kunde van de mobiliteitscentrale te laten aansluiten bij de plannen van de vervoerregio's. De menukaart is praktisch opgesteld en helpt de vervoerregio's om de juiste keuzes te maken (zie pagina 2).”

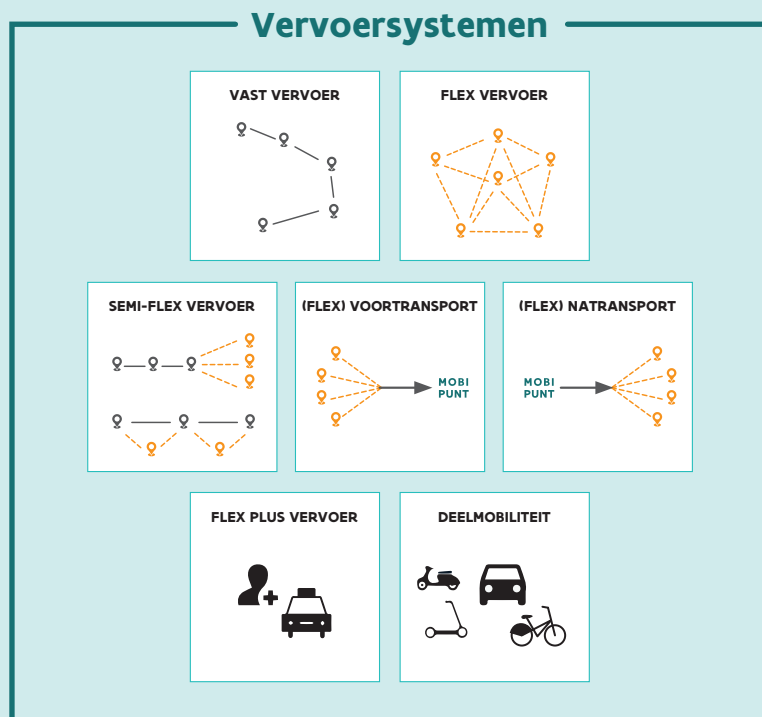
Heb je nog tips?

“De belangrijkste boodschap is: denk vanuit de wensen van de reiziger om het aanbod vast te leggen. Hoe beter je aanvoelt wat er nodig is, hoe efficiënter het vervoer op maat zal zijn.”

Menukaart als leidraad: de vervoersystemen doorgelicht

Om het aanbod voor vervoer op maat samen te stellen, maakte het Departement MOW een 'menukaart' van vervoersystemen.

Die menukaart dient als leidraad om de wensen voor vervoer op maat in kaart te brengen en met kennis van zaken de juiste vervoersystemen te kiezen. Sommige items zoals de marge van het ophaaltijdstip en het aankomsttijdstip zijn al voor heel Vlaanderen vastgelegd. Een volledig overzicht van deze menukaart vind je op www.vlaanderen.be/vervoer-op-maat. De systemen kunnen ook onderling gecombineerd worden.

Vervoer op maat: voor wie?

Soms is vervoer op maat toegankelijk voor iedereen, soms alleen voor bepaalde doelgroepen.

Het vervoer op maat dat van halte tot halte rijdt, is er voor iedereen. Het is bijvoorbeeld geschikt voor kleinere kernen waar je 's ochtends en 's avonds met het aanvullend net naar school of naar het werk kan gaan, maar overdag niet. Het vervoer van stoep tot stoep en van gang tot gang is anders. Die vervoersystemen zijn er alleen voor reizigers die door hun mobiliteitsbeperkingen moeilijk gebruik kunnen maken op het aanbod van halte tot halte. Bijvoorbeeld mensen die vandaag hun vervoer organiseren via de MAV's (mobiliteitscentrale aangepast vervoer) of de DAV's (dienst aangepast vervoer).

Vervoer op maat van halte tot halte

- Voor open gebruikers: reizigers die omwille van het tijdstip of de locatie de andere openbaarvervoersnetten niet kunnen gebruiken.

Vervoer op maat van stoep tot stoep of van gang tot gang

- Voor doelgroepreizigers: reizigers met een beperking die toegang hebben tot het systeem.

Wat met leerlingenvervoer?

Het leerlingenvervoer voor het buitengewoon onderwijs is strikt gezien een vorm van vervoer op maat en wordt straks gecoördineerd door de mobiliteitscentrale. Toch valt de organisatie van het leerlingenvervoer

voor het buitengewoon onderwijs buiten de verantwoordelijkheden van de vervoerregio's. Deze specifieke vorm van vervoer is gratis en vraagt speciale begeleiding. Daarnaast is de toegang tot dit vervoer gekoppeld aan rechten verleend door het Departement Onderwijs en Vorming. Het leerlingenvervoer voor buitengewoon onderwijs zit dus niet in de vervoerplannen van de vervoerregio.

Vervoer op maat in vier stappen

De realisatie van het vervoer op maat gebeurt in vier stappen. De vervoerregioraad, het Departement MOW en de mobiliteitscentrale nemen beurtelings de leiding.

1 Ontwikkelfase: hoofdrol = Vervoerregioraad

- De vervoerregioraden leggen aan de hand van de leidraad en de menukaart hun aanbod voor het vervoer op maat vast.
- In hun vervoerplannen sommen de vervoerregio's op welke vervoersystemen ze willen. Zij werken hun keuze in detail uit en maken een prognose van het gebruik, de kosten en de relatie met combimobiliteit.

2 Inkoopfase: hoofdrol = Departement MOW

- Het Departement MOW zet de wensen van de vervoerregioraad om naar een concrete vervoercapaciteit, in nauw overleg met de mobiliteitscentrale. Samen leggen ze bijvoorbeeld het aantal en het type voertuigen vast, en de manier waarop naar de markt wordt gestapt.
- Daarna besteedt het Departement MOW de opdracht aan via de regelgeving voor overheidsopdrachten. Ze koopt met andere woorden de vervoerscapaciteit in.

3 Implementatiefase: hoofdrol = Mobiliteitscentrale

- De mobiliteitscentrale organiseert de praktische uitvoering van vervoer op maat. Ze plant het aanbod, reserveert de voertuigen en coördineert de boekingen, de planning van de ritten, de financiële en administratieve afhandeling, de kwaliteitsbewaking en de budgetmonitoring. Daarnaast informeert ze ook het Departement MOW en de vervoerregio's.
- De mobiliteitscentrale zorgt ook voor alle individuele reizigersinformatie via app, website, telefoon en eventuele andere media.

4 Opvolgingsfase: gedeelde verantwoordelijkheid

- De mobiliteitscentrale bezorgt elke maand een rapport aan de vervoerregio's met informatie over de kostprijs, het gebruik en de kwaliteit van het vervoer op maat.
- De vervoerregio's en het Departement MOW gebruiken deze informatie om het vervoer op maat te evalueren en samen bij te sturen waar nodig.

Heb je nog vragen? Mail naar beleid@mow.vlaanderen.be.

Wat doet de mobiliteitscentrale?

Dit schema geeft een overzicht van de taken van de mobiliteitscentrale. Het takenpakket is heel gevarieerd en vraagt intensieve samenwerking en overleg met vervoerders, vervoerregio's, het Departement MOW en klanten.

Tips voor vervoer op maat

- Besteed je budget slim**, want de middelen zijn schaars. Schat de vervoersvraag zo goed mogelijk in. Dat helpt ook om de juiste tarieven te bepalen en om de vervoersvraag efficiënt in de markt te zetten.
- Focus op combimobiliteit en duurzaamheid** bij het maken van keuzes.
- Weet wat er leeft in je regio**. Beslis niet vanuit een ivoren toren, maar betrek waar mogelijk potentiële reizigers of doelgroepen.
- Gebruik de leidraad uit de menukaart** om je aanbod te bepalen. Volg ook het KISS-principe (keep it simple and smart).
- Stel prioriteiten**. Zo blijf je flexibel en ben je voorbereid op onverwachte gebeurtenissen, zoals een ingeschat vervoergebruik dat niet overeenstemt met de realiteit of wanneer een aanbesteding een ander resultaat oplevert dan ingeschat.
- Stem het vervoer op maat af op het bestaande trein-, kern- en aanvullend net**. Een parallel aanbod voor de open gebruiker is duur en niet gewenst.

Gemeentelijk Ondersteuningsplatform Vervoerregiowerking van start

In de schoot van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) ging deze zomer het 'Gemeentelijk Ondersteuningsplatform Vervoerregiowerking' van start. Coördinator Guido Vaganée en stafmedewerker Mathieu Cockhuyt zullen de lokale besturen mee ondersteunen in het intergemeentelijk proces van de vervoerregiowerking. Naast ondersteuning en begeleiding maakt het ondersteuningsplatform ook werk van een kennisdatabank vervoerregiowerking. In die databank zullen mandatarissen en medewerkers inspirerende voorbeelden vinden uit binnen- en buitenland.

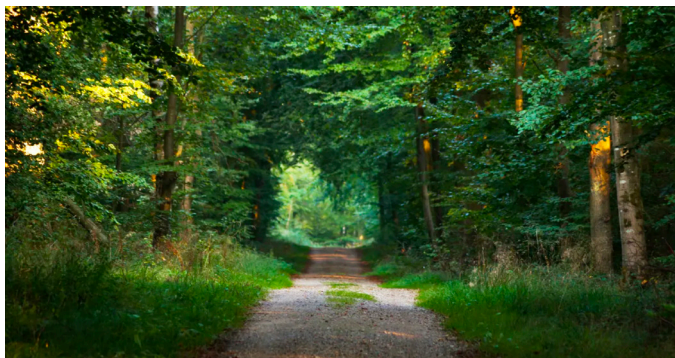
Heb je vragen of suggesties? Stuur een mail naar guido.vagane@vvs.be of mathieu.cockhuyt@vvs.be.

Decreet Gemeentewegen van kracht sinds 1 september

Het nieuwe decreet Gemeentewegen ging op 1 september in werking. Dat decreet legt het kader vast voor een uniforme regelgeving voor alle gemeentewegen en bepaalt één juridisch statuut voor alle wegen in beheer van de gemeente, wat de procedures en handhaving moet vereenvoudigen. Het onderscheid tussen gewone gemeentelijke wegen en buurtwegen verdwijnt dus. De belangrijkste wijzigingen zetten we even op een rij:

- De gemeenteraad krijgt voortaan de exclusieve bevoegdheid om te beslissen over de aanleg, wijziging, verplaatsing of opheffing van gemeentewegen.
- Vóór het nieuwe decreet konden buurt- en voetwegen verjaren wanneer ze 30 jaar niet gebruikt werden. Ze vervielen dan automatisch.
- Die verjaring verdwijnt. Het decreet stelt nu uitdrukkelijk dat gemeentewegen enkel opgeheven kunnen worden door een beslissing van de gemeenteraad en niet langer door niet-gebruik.
- Gemeenten kunnen een reglement opmaken over de toegang, het gebruik en het beheer van de gemeentewegen.
- De gemeenten leggen de ligging en de breedte van de gemeentewegen vast in gemeentelijke rooiijnplannen. De opheffing van een gemeenteweg gebeurt door een besluit tot opheffing van de rooiijn.

Meer info: <https://www.vlaanderen.be/decreet-gemeentewegen>.

Vlaamse Regering keurt BVR projectstuurgroep basisbereikbaarheid goed

De Vlaamse Regering heeft op 6 september het besluit over de projectmethodologie en projectstuurgroep Basisbereikbaarheid definitief goedgekeurd. De projectstuurgroep staat in voor de begeleiding van projecten en de opmaak van lokale mobiliteitsplannen (of andere mobiliteitsgerelateerde plannen). Dit zal gebeuren volgens een methodologie die de opmaak en evaluatie van projecten in uitvoering van het mobiliteitsbeleid en de basisbereikbaarheid bepaalt.

Meer info: <https://www.vlaanderen.be/basisbereikbaarheid/projecten>.

Rechtzetting Mobiliteitsbrief 201 – zone 30

In Mobiliteitsbrief 201 van september is een foutje gesloepen in het interview met Piet Minten. In het interview staat dat een voetganger 30 m voor en na een zebrapad niet mag oversteken. Dat moet 20 m zijn. Op 31 mei 2019 is deze regelgeving immers aangepast, waardoor de regels om buiten het zebrapad over te steken versoepeld zijn.

Meer info: www.wegcode.be/actueel/2192-de-kamer-past-het-verkeersreglement-aan-met-een-wettendrieluik.

Samen naar nul verkeersdoden: dien je voorstel in

De Vlaamse Stichting Verkeerskunde (VSV) streeft met Visie Zero naar nul verkeersdoden in 2050. Met 310 verkeersdoden in 2018 moeten we in Vlaanderen meer dan een tandje bijsteken. De VSV roept iedereen op om voorstellen in te dienen en op 10 maart 2020 mee de handen uit de mouwen te steken op het Vlaams Congres Verkeersveiligheid 2020. Welke tools voor handhaving, infrastructuur en educatie zijn aan vernieuwing toe? Kan er aan de rijopleiding nog geschaafd worden? Bewegen we burgers met sensibilisering in de juiste richting of zijn er andere maatregelen nodig? Geef het programma van het congres mee vorm. Of ding mee naar de verkeersveiligheidsprijs en dien je voorstel in!

Meer info: www.vlaamscongresverkeersveiligheid.be.

Agenda

oktober

- 15 Dag van de Mobiliteitsprofessional
- 17 Gangmakers koplopers PLAY-Festival
- 19 – 20 Dag van de Trage Weg

november

- 5, 8 en 26 Opstellen verkeersadvies bij wegenwerken en evenementen
- 7 Klaar voor de mobiliteit van morgen
- 12 Hoe organiseer ik een verkeersklas?
- 14 MOBI Seminar 2019 – Closing the gap in mobility: From objectives towards reality
- 21 Inspiratiedag duurzame mobiliteit
- 26 Een nieuw ontwerp voor veiliger verkeer

Zie ook de agenda op www.mobielvlaanderen.be/overheden.

Mobiliteitsbrief is er ook als e-zine. Abonnees op het e-zine krijgen de Mobiliteitsbrief digitaal in hun persoonlijke mailbox. Je kunt voor de papieren en/of digitale versie gratis in- en uitschrijven via www.mobielvlaanderen.be/overheden ('Publicaties' – 'Mobiliteitsbrief'). Op deze website vind je ook alle Mobiliteitsbrieven terug en meer informatie over het lokaal mobiliteitsbeleid. Voor suggesties en vragen over deze publicatie of je abonnement kun je mailen naar info@mobiliteitsbrief.be.